

24.3x28.03	1	עמוד 20	הארץ - גלריה	13/03/2026	97191969-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

צייר לי מדינה :

תערוכה אבי פיטשון

נעה אלון סנדלה, "דיוקן עצמי", 2018. היומיום של האמנית מהדהד המשכיות מיתית

צייר לי מדינה

אשכול תערוכות בקרית טבעון מיטיב להפגיש את ההוד המיתי של אפרים משה ליליין עם מחוות אוטופיות עכשוויות

אפרים משה ליליין, "האמן הציוני הראשון", שצייר לם את הרצל על המרפסת והיה ממיסדי בצלאל, הוא גם מה טובים, הייחודיים והמדהימים שבאמנים היהודים בכל הזמנים. יצירתו המאירת היא מופת של מיתוס כונה-אומה שהסיט את הוויית היהודי הג' לותי אל מסילה חדשה, שפסיה הם סיפורי התנ"ך, אותה גלות וכמיהה לשיבה - אך עליהם דוהרת רכבת מורדרניסטית; איוון מושלם בין המיתי לחילוני. אצל ליליין סומנה האסתטיקה הגופנית של יהודי חדש, כששווה לדמויות גבריות ונשיות מהמקרא מראה של גיבורי-על והפך את סיפור ריהן לסצינות מתוך נובלה גרפית מורנומנטלית בסגנונות היוגנדסטיל והארנובו העכשוויים לזמנו. עולמו של באטמן שמשלב בעיצובו ארנובו, ארקו וארכיטקטורה גותית הוא ההמחשה הפופולרית ביותר לכך שסגנונות אלה הם בעלי אופי פנטסטי-עתידני אולטימטיבי גם כיום.

מישל פלטיניק נחלשת בהתרחקות מליליין כמו הקריקטורות הנזכרות. למרות הפמיליאריות שגוררת נפילת מתח, כמה הפצצות מפצצות על הכל, בראשן רישומיו של אבל פון, בערך בן דורו של ליליין ו"נובליסט גרפי" ענקי של התנ"ך בפני עצמו ובסגנונו הליתוגרפיות שלו מתוארות על גבי תווית קיר כעדינות ומאופקות, מה שאולי נכון בהשוואה לגיבורי המקרא בציר האיסלקי המונומנטלי, אבל הביטוי בו ילייקח אחת מצלעותיו של פון ואמרו לי שאיננו מפגיש במלודרמטיות את המקרא עם אדגר אלן פון ונואר-אימה עתידי. וישנן צלחות הפלטיניק הקיבוציות של חיה גרץ רן, שעליהן איירה מפגשים בין סיפורים מקראיים לפולקלור ימי היישוב, בין נעמי ורות לצייר יוחנן סימון. עבודת תיה טעונית ומצוינות - ובעצם יכול להשתלב בתערוכת האיוו, להוציא את ציור השמן המדהים שלה שמצטרף אליהן, "מאיה וכד": ריצוד של מסע בזמן בין ימי התנ"ך לטקסי חגי קיבוציים. וואו.

רבקה לואיז גלושטיין חוורת אחורה ומשחקת ב"מה היה אילו ליליין היה מאיר את תולדות היישוב": "שמירה" ו"עלייה" שלה מדמיינות את ליליין מתלהב משלב ההגשמה. מנגד, האיוור של אירינה וקסלר מתיק את ליליין ה"מגויס" ומזקקו לכדי אגדה טהורה, בעוד "השופר" של חביבה סליגסון לוקח את האגדה למחוזות גן עדן המקראי והופכו ממונותיאסטי לפגאני. מנגד שוב, שרון שפיץ מציגה אידיליה ביתית חילונית שבה חיית בית - כלב סלוקי - הופכת לאייקון כמו-בבלי. אפשר להמשיך שעות: הפורטרט של מעין פרץ, הטארוט של משה גלבוע, האקס ליבריס של אוריין שביט, הרצל האקספרסיוניסטי של סתיו לוי, הקריקטורה הגיאומטרית של בלה פוטשבוזקי.

הוולילנד בירושלים והתחנה המרכזית. כל הטוב הזה נדחס לאשכול "ליליין" שבמרכזו ההנצחה שבקרת טבעון - יישוב שעירו התאומה היא בראונשווייג שבגרמניה, שם בילה ליליין את שנותיו האחרונות. התערוכה כות מציינות 100 שנה למותו (הוא אמנם מת ב-1925 אבל לא נתקטן). תערוכת האיוור חזקה יותר; ראית, כי יחסה אל המאסטר כהשראה ישיר יותר ברמה המדיומלית הבסיסית ולראיה היא נשלטת לחלוטין על ידי השחור-לבן שאיפיינו אותו. שנית, הקו המנחה האוצרותי שלה חופשי ואסר-ציאיטיבי יותר, מאפשר מנעד רחב של מחוות ואינטרפרטציות. ההומו, למשל, אורגני יותר לעולם האיוור - אם כי העבודות הסאטיריות, הפרודיות והביקורתיות שמציבות את ליליין כבאן ועכשיו הישראלי, או סתם משתעשעות, גולשות תכופות מהאיוור לקריקטורה, וגם כשהן אפקטיביות ובהירות - הן מעצם טבען מוותרות מראש על ההוד המיתי הליליני.

הקיצון האקטואלי הוא "שער השבעה" הגובל במטרגר של מאיה ברק, שבו היא מחליפה את הרומים בווי המנורה מבית המקדש (בתבליט שעל שער טיטוס) במחבלים נוחבת הצועדים עם המנורה מוקפים להבות אש. ההתקה של החורבן והגלות הלילינית לחורבן של 7 באוקטובר יכולה היתה להיות מעליבה ופוגענית לולא היתה מהודקת סגנונית ולולא נשענה על פרנס כה מדויק בסמליות.

"ליליין": "על נהרות בבל", אוצרת: מיכל שכנאי; "מדרש פתוח", אוצרת: מיכל שכנאי; "מעשה מרכבות דיו", אוצרות: תמר בונשטיין ומיכל מן. הגלריה לאמנות ישראלית וגלריה אילו לאיוור ישראלי, מרכז ההנצחה קרית טבעון. ראשון-שלישי וחמישי, 9:00-18:00; שישי, 9:00-12:00; שבת 11:00-13:00. טע 30.5

הקיצון האקטואלי הוא "שער השבעה" הגובל במטרגר של מאיה ברק, שבו היא מחליפה את הרומים בווי המנורה מבית המקדש (בתבליט שעל שער טיטוס) במחבלים נוחבת הצועדים עם המנורה מוקפים להבות אש. ההתקה של החורבן והגלות הלילינית לחורבן של 7 באוקטובר יכולה היתה להיות מעליבה ופוגענית לולא היתה מהודקת סגנונית ולולא נשענה על פרנס כה מדויק בסמליות.

הקיצון האקטואלי הוא "שער השבעה" הגובל במטרגר של מאיה ברק, שבו היא מחליפה את הרומים בווי המנורה מבית המקדש (בתבליט שעל שער טיטוס) במחבלים נוחבת הצועדים עם המנורה מוקפים להבות אש. ההתקה של החורבן והגלות הלילינית לחורבן של 7 באוקטובר יכולה היתה להיות מעליבה ופוגענית לולא היתה מהודקת סגנונית ולולא נשענה על פרנס כה מדויק בסמליות.

הפנטזיה הלילינית שימשה בסיס ליהדות השיריים ולמוטציות שהולידה ובה בעת היא רחוקה ממנה שנות אור, נטועה בהוד ה"בל אפוק" האירופי. הלקח של מורשתו הוא אנוני ברסלי: תהום נצחית פעורה בין אוטר פיה שנחלמת על ידי אמנים להגשמה תה על ידי פוליטיקאים. ירושלים של מעלה מעולם לא נחתה מטה.

מאיה ברק מחליפה את הרומים בווי המנורה מבית המקדש במחבלי נוחבה. זה היה יכול להיות פוגעני לולא היה מדובר בעבודה מהודקת סגנונית